

INFO-943
Primljeno/Received 2006-02-20

UDK: 316.77:004
Author Review / Pregledni rad

STRATEGIJSKE ODREDNICE NOVOG SVJETSKOG PORETKA U DOMENI SUVREMENIH SUSTAVA GLOBALNIH KOMUNIKACIJA

THE STRATEGY DETERMINANTS OF NEW WORLD ORDER IN DOMENE MODERN SYSTEMS OF GLOBAL COMMUNICATIONS

*Vitimir Grbavac**, *Jacinta Grbavac***, *Božidar Tepeš****

*Agronomski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska,

**Hrvatsko komunikološko društvo, Zagreb, Hrvatska,

***Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska/

*Faculty of Agriculture, University of Zagreb, Zagreb, Croatia,

**Croatian Communication Association, Zagreb, Croatia,

*** Faculty of Philosophy, University of Zagreb, Zagreb, Croatia

Sažetak

U ovom radu se razmatraju ključna pitanja globalizacije u komunikacijama koja se krupnim koracima odvija gotovo u svim krajevima svijeta. Početno se uobličuju četiri glavna trenda sveprisutna u svjetskim komunikacijama, a zatim se svaki od njih posebice definira i raščlanjuje, s težnjom prinosa razjašnjenju osnovnih problema i aktualnih rješenja u svezi s tim područjem.

Digitalizacija će se, primjerice, nesumnjivo potvrditi kao jedan od sveprisutnih generičkih trendova koji je u velikoj mjeri uvjetovao i nastanak ostalih. Ovdje se također razmatraju i neki od specifičnih info-fenomena suvremenog društva, poput Interneta ili tržišta vijesti koji imaju golemi utjecaj na modernu kulturu te se s pravom smatraju bitnim čimbenicima zahuktale informacijske tehnološke revolucije. Neslućeni razvoj globalnih komunikacija iznio je na vidjelo i potrebu za ustanovljenje određenih pravila i standarda, što je također tema jedne od raščlamba u ovoj glavi, a bavi se problematikom međunarodne povelje i njezinih postavka, posebice s aspekta eurointegracija. Svi ti elementi na poseban način daju prinos ostvarivanju globalnoga multikulturalnoga informacijskog društva koje nastaje kao krajnja rezultanta svekolikih događanja u ovom znanstvenom području, što je predmet razmatranja u završnom dijelu rada.

1. Uvodne postavke

Dok se svjetski društveni procesi gibaju od industrijskog ka informacijskom društvu, pokretani snagama konvergencije digitalne tehnologije i globalizacije, većina zemalja sve teže uspijevaju održati korak s nastupajućim promjenama i sve teže uspijevaju definirati pravilnu politiku kao odgovor na ovaj civilizacijski izazov.

Tako u cijelom svijetu informacijske i komunikacijske tehnologije stvaraju novu informacijsku revoluciju, jednako važnu i dalekosežnu kao i dvije prethodne. Ta je revolucija temeljena na informacijama, a sama je izraz ljudskog znanja. Takav tehnološki napredak omogućava nam da razvijamo, spremamo vraćamo i komuniciramo informacijama u bilo kakvom obliku, pismenom, usmenom ili vizualnom, nespunani daljinom vremenom i obujmom. Nastupajuća revolucija pridonosi povećanju kapaciteta ljudske inteligencije i utvrđuje nove izvore koji mjenjaju načine zajedničkog života i rada. Stoga će one zemlje koje prve uđu u informacijsko društvo požnjati najveće koristi. One će odrediti program rada za svekoji ih moraju slijediti. S druge strane, zemlje koje oklijevaju mogu se za manje od

Abstract

This work deals with key questions concerning globalization in communications, which is in large strides ongoing in nearly every corner of the world. First, four mayor trends existing everywhere in global communications get to be formalized, and then each one of them is separately defined and analyzed so as to contribute to the clarification of basic problems and their current sollutions in this domain. For instance, digitalization whille whill undoubtedly get confirmed as one of the all –present generical trends, which to a large extent precipitated appea rance of the rest of them. In this work, some of the specific info –phenomena of the modern society will also be considered, such as Internet and news market, which greatly influence contemporary culture and are right fully regarded as major factors in the fhiriving information revolution. Unhoped-for global communications developmentbrought up the need for estabkishing certain rules and standards, which is also topic of one of the analyses of this work, which deals with the problem – domain of the international caracter and its articles, especial from the standpoint of euro –integrations. All of the multicultural information society in specific manner, wich is being created as the result of all-inclusive events in this scientific area, and which is a reviewing subject at the end of this work

desetljeća suočiti s užasnim nedostatkom poslova. Naime, informacijska revolucija ubrzava iskonske promjene i načine na koje mi promatramo naše društvo i njegovu organizaciju i strukturu. To nas stavlja pred veliki izazov u kojem ćemo ili ugrabiti prilike koje su pred nama i savladati rizike ili ćemo im podleći, zajedno sa svim nesigurnostima koje to može uzrokovati. Zapravo, nadolazeće informacijsko društvo javlja se zajedno s promjenama u zakonskom području novih profesija i vještina. Stoga će neprekidni dijalog između socijalnih partnera biti iznimno važan ako želimo kontrolirati neizbježne promjene radnih mjesta, potaknuti promjenama okoline koje bi se trebale odraziti u novim odnosima na radnim mjestima.

Novi su komunikacijski sustavi, povezani s naprednim informacijskim tehnologijama, ključevi informacijskog društva. Ograničenje vremena i udaljenost nestaju u mrežama (telefoni sateliti kabelska TV) koje prenose informacije osnovnim uslugama (npr. elektronička pošta interaktivni video) koje omogućuju ljudima uporabu mreža i aplikacijama (npr. učenje na daljinu, rad na daljinu) koje nude rješenja prikladna korisnicima. tradicionalna mreža također mijenja svoj karakter. Prije je bila izgrađena kao

univerzalni nosač zvuka, dok se sada mora suočiti s komunikacijskim potrebama moderne ekonomije koja ide dalje od običnih telefonskih poziva. Važna je novost bila i Integri rana digitalna uslužna mreža (engl. Integrated Service Digital Network-ISDN). Ona nudi mogućnost slanja glasa i podataka, te čak i pomičnih slika telefonskim linijama. ISDN pokazuje put, a sljedeći tehnološki val teži prema multimedijalnom svijetu. Zapravo, to su uklopljene širokopojasne komunikacije koje omogućavaju slaganje svih medija na fleksibilan način. Vodeća tehnologija za upotpunjavanje zove se Asihroni prijenosni oblik (engl. Asynchroni Transfer Mode).

Zapravo, mobilna komunikacija raste golemom brzinom. Stoga se danas može reći kako Europa zauzima važno mjesto u mobilnoj komunikaciji, a njezine standarde digitalnih komunikacija usvaja cijeli svijet. GSM je, posebice, izvrstan primjer kako privatna i javna europska inicijativa može biti uspješno pretvorena u tržištem vođenu operaciju koja otvara radna mjesta. danas se sateliti većinom upotrebljavaju za televizijsko emitiranje, promatranje zemlje i telekomunikacije. Glavna prednost satelita je u njihovom širokopojasnom zemljopisnom pokrivanju bez potrebe za skupim mrežama na zemlji, a imaju mnoge prednosti kod pokrivanja ruralnih i udaljenih područja razvijenim komunikacijama. Stoga potpuno iskorištavanje satelita može biti postignuto samo novom fazom u satelitskoj politici, a cilj bi trebao biti razvijanje transeuropske mreže.

Danas smo također svjedoci novih komunikacijskih usluga u području elektroničke pošte, razmjene podataka i interaktivnih multimedija. Potrebna tehnologija za takve oblike komunikacije je dostupna (ISDN) uklanjajući sadašnja ograničenja telefonskih mreža.

Stoga, današnji Internet, kao mreža svih mrežakoju nitko ne posjeduje, nudi elektroničku poštu, diskusije, razmjenu podataka i resursa. Internet je toliko velik i raste takvom brzinom da ga se ne može zanemariti. Bilo kako bilo, on ima mana, poput zamjetljivih problema problema s osiguranjem. No bez obzira na to, i mi u Europi trebamo pozorno razmotriti praćenje evolucije Interneta, igrajući pri tome aktivnu ulogu u razvoju sudjelovanju, ere međusobnog povezivanja.

Europska sklonost prilagodbi i izvozu novih tehnologija i mogućnosti koje one stvaraju činiti će nužno partnerstvo između pojedinsca, poslodavaca, unija i vlada posvećenih nsdgleđavanju promjena. Stoga, ako prihvatimo promjene koje su pred nama s odlučnošću, uz razumjevanje društvenih posljedica, svi ćemo dugoročno biti na dobitku.

2. Odrednice u globalnim komunikacijama

U proteklim desetljećima svjetska komunikacija razvijala se u brzo rastući sektor s velikim brojem sudionika. Današnja komunikacija između država sastoji se od tijeka riječi, slika, teksta i podataka između pojedinaca vlada, društvenih pokreta i poslovnih organizacija. Tijekove svjetskih vijesti po čitavo globusu iznose najtiskanije novinske agencije (Associated Press, Reuters, Agence France Press) i vodeće agencije za vizualno izvješćavanje (World Television Network, te nešto manje CNN i BBC). Tijekove zabavnih i izobrazbenih materijala, koji uključuju glazbu, film, knjige i TV- zabavu, pronose najveće svjetske tvrtke. Reklamne materijale, koji se sastoje uglavnom od komercijalnog oglašavanja u međunarodnim novinama, časopisima

i elektroničkim medijima, proizvode najveće svjetske promidžbene agencije. Podatke u razmjeni elektroničkih podataka, transferima elektroničkih dobara, satelitskoj komunikaciji i elektroničkoj pošti iznose svjetske računalne mreže kao što su Internet ili mreže između tvrtka, kao što je najveća mreža između svjetskih banaka SWIFT. Glasovne poruke, bilo individualne bilo komercijalne omogućavaju najveće svjetske telekomunikacijske ustanove. Tekstualne poruke prenose mediji kao što su telefaks, telex i pošta.

»Proizvođači poruka« mrežni operateriproizvođači opreme koji omogućuju ove tijekom informacija zajednički tvore multimilijunskodolarsko svjetsko komunikacijsko tržište. To tržište uobičajuju četiri glavna trenda koji potječu iz 80-ih, a sazrijevaju u 90-im godina, a to su: digitalizacija, liberalizacija konsolidacija i globalizacija.

Odrednica prema digitalizaciji

Izraz digitalizacija odnosi se na rastuće značenje digitalnih tehnologija u pohranjivanju i prijenosu slika, riječi, teksta i podataka. Te tehnologije (poput digitalne kamere, digitalnih računala digitalnih diskova) kodiraju informacije u binarnom obliku. To znači da su informacije sadržane u da/ne ili uključeno/isključeno signalima. Pohranjivanje i prijenos informacija puno je brže, lakše i pouzdanije u odnosu na konvencionalne metode i tehnike.

Digitalizacija znači da su tehnologije za obradu i prijenos informacija počele rabiti isti jezik. To omogućuje konvergentnost telekomunikacija, računala uredski tehnologija i odabranih audiovizualnih elektroničkih uređaja. Ova integracija nudi brzinu, fleksibilnost, pouzdanost i male troškove. Prevladavajuće načelo u trendu digitalizacije je »brže manje i jeftinije«. Komunikacijski kanali šire svoje kapacitete, postoji cilj većeg izbora za korisnike i većih mogućnosti interaktivnih sustava. Digitalne tehnologije stvaraju multimedijalne interaktivne sustave sa širokom lepezom mogućnosti. Kreću se od virtualnog tj. elektroničkog kupovanja do interaktivne komunikacije znanstvenika u stvarnom vremenu, bez obzira na udaljenost. Današnji najveći korisnici telekomunikacijskih usluga zahtijevaju pristupačne, pouzdate i fleksibilne elektroničke autoceste po čitavom planetu. Samo digitalna svjetska mreža može udovoljiti tim zahtjevima razvojem nove strojne i programske osnove računalnih sustava. Integrirana digitalna mreža prenositi će podatke od, primjerice ljudskog glasa do TV signala visoke rezolucije, što je moguće jedino povezivanjem optičkim putem /1/

Digitalizacija pruža tehničku infrastrukturu za dugonajavljanu »globalnu elektroničku autocestu«. To je projekt koji je snažno poduprla administracija Clinton-Gore u SAD-u, gdje je 1993. godine prihvaćen plan djelovanja Nacionalne informacijske infrastrukture. Uistinu, ona će okruživati čitavi planet informacijskim superprometnicama po kojima će ljudi moći putovati. Kao odgovor na inicijativu SAD-a počele su turbulentne aktivnosti. U Japanu je Telekomunikacijsko vijeće pri Ministarstvu pošte i telekomunikacija još 1994 objavilo izvješće pod naslovom Reforma prema intelektualno-kreativnom društvu XXI. stoljeća. U Kanadi je osnovano Vijeće za informacijsku prometnicu, dok je Europska Unija osnovala Grupu za europsku informacijsku infrastrukturu.

Stoga je na sastanku Grupe G-7 glede informacijske superprometnice, u Bruxellesu 1995., postalo jasno da projekt globalne infromscijske mreže dobiva sažnu

podršku sa samih vrhova najsnožnijih zemalja svijeta. Na tom političkom sastanku dogovoreno je da se surađuje u razvoju globalnog informacijskog društva. Uprkos tome, bile su neke nespornosti u svezi s brzinom kojom bi se ono trebalo početi ostvarivati. Tako su SAD tražile bržu liberalizaciju tržišta i otvorenu konkurenciju, dok su Japan i Europa bili oprezniji i tražili lakši tempo. Završna deklaracija grupe G-7 sadržavala je zaključke kako su glavni elementi dinamična konkurentnost i privatna ulaganja. Iako se očekuje da će informacijsko društvo obogatiti ljude širom svijeta, ipak postoji zabrinutost zbog nejednakosti informacijski siromašnih i informacijski bogatih, te zbog budućeg zapošljavanja.

Pitanja glede digitalizacije

Mnoštva pitanja koja su vezana uz nastupajuću digitalizaciju svakako se odnose na posljedice utjecaja digitalizacije na: privatnost i sigurnost i pojedinca i društva

Privatnost. Digitalne tehnologije dramatično šire kapacitet za spremanje i obradu informacija. Točno praćenje pojedinačnih kretanja postalo je moguće pomoću elektroničkog traga koji ostavljamo svaki put kad koristimo kreditnu karticu unajmljujemo automobil, kupujemo zrakoplovnu kartu ili potrebštine u trgovini. Također će podaci o ljudskom ponašanju na digitalnoj superprometnici biti dostupni na dosad neviđen način

Digitalno doba je ujedno i veliki pritisak na ljudsku privatnost. Brzo rastuće količine osobnih podataka sakupljaju se, spremaju i prodaju preko velikih elektroničkih sustava koje kontroliraju državne agencije (porezne, sigurnosne), i policija itd, te privatne tvrtke. Godine 1992. u Španjolskoj je izbio skandal kad je policija uhitila Joaquina Gonzaleza koji je napravio vrlo profitabilan posao na ljudskoj privatnosti. Njegov posao je bio kupovina osobnih podataka iz javnih i privatnih baza podataka i njihova prodaja marketinškim kompanijama. Gonzalez je imao podatke o tome koji Španjolci imaju ljubavnice. Njegove baze podataka obuhvaćale su oko 21 milijun španjolskih državljana. Međutim, digitalizacija je proširila izbor poslova koje ljudi mogu obavljati kod kuće uz pomoć računala. Telebanking i rad preko telefona samo su neki od primjera. Sve to otvara i neke druge mogućnosti upada u ljudsku privatnost.

Sigurnost. Činjenica je da uporaba digitalnih tehnologija uvjetuje rizik. Digitalni sustavi mogu se iznenada »srušiti« ili obavljati nelogične operacije. Malo je vjerojatno da će analogni sustavi koji imaju tek nekoliko diskontinuiteta prestati funkcionirati ili rđati na neke potpuno nepredvidljive načine. Kod digitalnih sustava je to, pak, vrlo moguće s obzirom na to da kod njih provođenje svakog koraka ovisi o točnosti prethodnog koraka. Tako su mogućnosti pogrešaka praktično neograničene. Pogreške u softveru, pogreške sustava, računalni kriminal i »probijanje sustava« danas odnose mijunske iznose i ljudske živote.

No, posebnu opasnost za računalne sustave čine tzv. virusi. Virus su posebna vrsta računalnih programa koji prouzrokuju značajnu štetu na tvrdim i fleksibilnim diskovima brišući ili iskrivljujući podatke. Virus može zaraziti druge programe kopirajući se u njih. Kad je u studenom 1988. virus napao američki računalni sustav ARPANET oko 6000 računala moralo je biti isključeno dva dana što prouzrokovalo ukupnu štetu od 99 milijuna USD. Virus »Michelangelo« prouzrokovao je mnogo manje štete nego što je mogao, zahvaljujući upozorenjima po čitavom svijetu.

Međutim, procjenjuje se da je oko 10000 računala u svijetu stradalo od tog virusa koji je izbrisao sve podatke sa tvrdih diskova. Temeljem kazanoga može se zaključiti da se s porastom uporabe računala i povećanjem znanja o njihovu ustroju povećava i mogućnost njihove zloporabe. Međutim, danas ne postoje pouzdani podaci o razmjerima računalnog kriminala, kao ni o opsegu tako nastalih šteta. No, kako rizici od digitalnih tehnologija mogu biti uzrokom značajnih šteta, pojavila se potreba, za međunarodnim pravilima koja bi osigurala pouzdanost i kompenzaciju štete. Ustanovljenje tih pravila za zaštitu podataka naišlo je na gomilu zamršenih problema. Na primjer, operateri internacionalnih mreža nebi odgovarali za za štete nastale u prijenosu. u većini zemalja ti operateri su poštanska i telekomunikacijska poduzeća, a ona, prema zakonu, ne mogu biti odgovorna

Odrednica prema liberalizaciji

Liberalizacija znači uvođenje kompetitivnosti u trgovinu informacijskim i telekomunikacijskim uslugama. Činjenica je da informacijsko društvo nadolazi, svjedočilo se to nama ili ne, taj proces treba biti vođen tržištem, a liberalizacija je ključna riječ budućeg informacijskog društva. Zapravo, mnoge države proispituju svoje informacijske i telekomunikacijske strukture. Čini se da je vodeća strategija »više tržišta, manje države«, a ključna riječ »deregulacija«. Prvo razdoblje deregulacije počelo je u SAD-u u kasnim 1950-im godinama kad su korisnici telekomunikacija postali svjesni svoje sve veće ovisnosti o telekomunikacijama te su se organizirali kako bi nagovorili državne vlasti da počmu raditi na dalekosežnim promjenama u pravilima koja određuju provizije u kućanskim telekomunikacijama. Nadaleko i naširoko telekompanije su udovoljavale prijedlozima svojih korisnika. Tako se, primjerice američka telekomunikacijska tvrtka AT&T 1. siječnja 1984. raspala na 22. lokalne kompanije, a za uzvrat je dobila mogućnost sudjelovanja u drugim poslovima. Glavna smjerna politika u multilateralnim trgovinskim pregovorima »GATT Uruguay Round« u prosincu 1993. bila je liberalizacija svjetskih tržišta za pružatelje komunikacijskih usluga (uključujući telekomunikacijske i audiovizualne usluge).

Pitanja glede liberalizacije

Među temeljnim pitanjima liberalizacije svakako su pitanja: univerzalni servisi i pristup tržištu

Univerzalni servisi. Već u ranoj povijesti telekomunikacija glavna namjera je bila »univerzalna usluga«. Komunikacijske bi usluge bi trebale biti dostupne malim korisnicima po razumnim cijenama. Postavlja se pitanje hoće li liberalizacija moći ići ruku pod ruku s generalnom dostupnošću telekomunikacijskih usluga malim korisnicima. Velike tvrtke otkrile su da mogu smanjiti troškove ako se koriste uslugama alternativnih privatnih telekomunikacijskih tvrtki umjesto državnih, što ide na štetu malih korisnika. Države za većinu tih pitanja smatraju da bi njihovi problemi bili riješeni kada bi država platila poticaje kako bi cijena usluga za kućanske telekomunikacije ostale iste. Također postoji veliki broj inicijativa razvijenih kako bi se odgovorilo potrebama kao što su sheme za poticaje za uporabu hitnih službi, no postoje i velike skupine malih korisnika koji smatraju da takve mjere nisu dostatne. Argument usvojen od većine korisničkih skupina u SAD-u je da pristup takvim uslugama nije »univerzalni servis« te da bi uporabu telefona trebalo

naplaćivati po cijenama dostupnim određenim skupinska radi uporabe u socijalne svrhe, a ne samo u pozivima hitnim službama. Također se smatra da je bitno smanjena uporaba telefona od pripadnika ugroženih socijalnih skupina (kao što su umirovljenici) upravo zbog visokih cijena. U studenom 1984. predsjednik SAD-a Reagan pokrenuo je projekt otvoreno nebo koji je trebao promovirati internacionalnu kompetitivnost u telekomunikacijama i u isto vrijeme održanje tvrtke Intel sat, gotovo monopolskog dobavljača svih internacionalnih telekomunikacijskih usluga iz SAD-a koji je u to vrijeme dobio mnoštvo žestokih konkurenata.

Pristup tržištu. Kakav je utjecaj liberaliziranog a tržišnoga okruženja na tržište zemalja u razvoju? Kakve su posljedice globalnoga otvorenog tržišta na lokalnu kulturalnu industriju? Hoće li liberalizacija tržišta koristiti državama koje inače imaju deficitarn izvoz usluga? Kada se smanje cijene telekomunikacijskih usluga može se očekivati brz rast informacijski temeljenih usluga koje prenose telekomunikacijski temeljeni opskrbni sustavi. Davatelji takvih usluga tražit će dalekosežne promjene u zakonskim sustavima kako bi se uklonile internacionalne trgovinske barijere. Jedan od glavnih problema je u tome što su mnogim zemljama zakoni o ograničenjima u komunikacijskom sektoru. povezani sa specifičnim nacionalnim ciljevima Glavno pitanje je jesu li oni razumni ili predstavljaju protekcionizam. Izazov će biti pronaći ravnotežu između opravdanih nacionalnih interesa i pravila o slobodnoj trgovini. Umultilateralnim GATT pregovorima o trgovini uslugama snažan naglasak je stavljen na standarde kao što su »pristup tržištu« i »nacionalno tretiranje«. Ovo posljednje znači da bi se strane kompanije trebale tretirati kao domaće tvrtke. Promicanje otvorenog tržišta potaknulo je mnoge zemlje na komercijaliziranje svojih info sustava.

Liberalizacija potiče eksplozivni rast komunikacijskog tržišta i tako se postavlja pitanje koje će kompanije pobijediti u utrci. Mnoge od njih nadaju se savezništvima koja bi im pružila bolji položaj na tržištu, što rezultira time da liberalizacija neće nužno značiti demonopolizaciju. Kako spajanje tehnologija vodi spajanju institucija može se dogoditi da čitvi niz nekad odvojenih komunikacijskih kanala (telefon, elektronički mediji računala, tisak) završe pod jednim krovom kao mega konglomerat.

Odrednica prema konsolidaciji

Svi signali bilo da prenose zvuk, podatke ili slike, prelaze u digitalni oblik. Koliko su god u biti različiti s tehničkog stajališta oni u biti predstavljaju samo niz bitova. Kao rezultat toga spajaju se telekomunikacije i elektronički mediji. Vlast nad svjetskim komunikacijskim tržištem ubrzano se okuplja oko nekoliko mega konglomerata. Sredinom 1990-ih postoje dokazi po cijelom svijetu o novom procvatu konsolidacije, što utječe i na telekomunikacije. U svim njezinim segmentima postoji očita tendencija prema koncentraciji i to : prema tržištu vijesti i računalnom tržištu

Tržište vijesti. Tržište međunarodnih vijesti također pokazuje sklonost prema konsolidaciji, što utječe i na telekomunikacije. Na području tiskanih vijesti postoje samo Associated Press, Reuters Television i World Television Network. Drugi su BBC i CNN. Za pružanje svjetskih novosti za europsko tržište osnovana su nova savezništva između Reuters Holdinga i British Sky Broadcastinga Pearsona i BBC-a, NBC-a i Financial Timesa.

Računalno tržište. Činjenica je da 20 najvećih kompanija drže 80 posto udjela, a među njima su IBM, Toshiba, Fujitsu, Apple computer Unisys Compaq Computer.

Među glavnim čimbenicima koji objašnjavaju konsolidaciju su:

Porast komunikacijskog tržišta u posljednje vrijeme, kao posljedica integracije mnogih tvrtki iz ovog područja kako bi zadržale tržišnu kompetitivnost.

Povećanje tržišne kompetitivnosti pojedinih tvrtki, kako bi se istisnula sa tržišta konkurencija

Profitabilnost komunikacijskog sektora, koja je dovela do kupovine pojedinih konkurentskih kompanija kao dobrim potezom. Zapravo, u nekim slučajevima ujedinjavanje pojedinih kompanija činilo se kao jedini način borbe nacionalnih kompanija protiv inozemnih tvrtki

Pitanja glede konsolidacije

Temeljna pitanja konsolidacije su pitanja: pitanje pristupa i izbora, te pitanje neovisnosti nastupa

Pitanje pristupa i izbora. Ključno pitanje ovog dijela je što konsolidacija predstavlja za potrošački pristup svijetu, te koliki će izbor postojati u svijetu komunikacija. No, svako sprečavanje konsolidacije unutar konkurencije rezultiratvaranjem monopola i oligopola. U mnogim sektorima gospodarstva to su značajni nedostaci potrošača. Konglomerati koji kontroliraju tržište mogu svoju snagu usmjeriti na napuhavanje cijena, što je naravno, vrlo nepovoljno za sve segmente potrošača. To znači da je prva faza konsolidacije padanje cijena usluga i dobara, ali nakon stabilizacije tržišta, javlja se tendencija prema rastu cijena, što rezultira rastom troškova subjekata. Zapravo, može se kazati da pristup i dostupnost informacija ovisi o raspoloživom dohotku korisnika informacija. Također je vrlo važno pitanje garantira li konsolidacija dosta mjesta neovisnim medijima, osigurava li dostatan broj kanala za korisnike i izvore informacija te pruža li dovoljnu zaštitu od monopola i oligopola, odnosno dopušta li nove subjekt unutar tržišta. No, čak kad bi oligopolistički konglomerati pokazali zavidnu kvalitetu, konkurentnost, objektivnost, istraživanje i otpornost, ipitno je postojanje prave slobode tržišta, podjednake za sve čimbenike.

Proces konsolidacije može uroditi velikim razlikama u informatičkim i kulturnim procesima, iako to uvijek nije slučaj, i to pogotovo u velikim oligopolnim organizacijama-multinacionalnim tvrtkama.

Stoga rastući utjecaj investitora i komercijalnih interesa sve više rezultira pojačanim istraživanjima informatičkih djelatnosti koje donose sve veći profit, što utječe na smanjenje socijalno kulturnih kvaliteta. Cilj je što veća prodaja na globalnom tržištu po nsjvećoj mogućoj cijeni

Navedeni vrlo uspješni uradci industrije umjetnosti uspjeli su izvršiti homogenizaciju svjetskog tržišta u smislu izjednačavanja ukusa te su natim zaslugama ostvarili vrlo visok profit. Određeni proizvođači možda neće moći zadovoljiti ukuse različitih ljudi svijeta, nego će ostvariti mnogo manji uspjeh koji će rezultirati manjim profitom tako da se nastoji izbjeći takavi polovičani uspjehi. Ova se teza u pravilu odnosi na cjelokupno svjetsko gospodarstvo, jer, iako postoji vrlo velika konkurencija na određenom području djelatnosti konkurenti će međusobom nastojati jedni druge kopirati., ako na tržištu postoji zasićenost. Tu bi se kao primjer mogla navesti televizijski program u zapadnoj Europi. Nastojeći privući i održati broj gledatelja dolazi do

kopiranja određenih popularnih emisija koji s kopiranjem uglavnom ostaju na istoj razini kvalitete pa se javlja konstantan broj gledatelja. Prije stvaranja konkurencije u tom segmentu, gospodarstva televizije su pod državnom kontrolom upravom imale velike razlike, što je značilo veće bogastvo za gledatelje, ali i velike oscilacije u gledanosti.

Neovisnost nastupa. Vrlo važna je i tema neovisnosti u uslugama pružanja pružanja informacija. Velike multinacionalne kompanije koje se bave proizvodnjom sirovina, poluproizvoda finalnih proizvoda, njihovom distribucijom i koja je u vlasništvu tvrtke marketingom imaju svoje puteve informiranje javnosti preko različitih medija za promidžbu svojih proizvoda i usluga. Mnogi konačni potrošači nisu niti svijesni povezanosti između tih kompanija koji se bave posve različitom djelatnošću te nisu u stanju shvatiti njihov subjektivni pristup proizvodima i uslugama. Kao primjer možemo navesti NBC (National Broadcasting Corp.) koja je u vlasništvu tvrtke General Electric. Tako su pri izvještavanju iz Zaljevskog rata reporteri NBC-a posebno naglašavali proizvode General Electrica koja se bavi proizvodnjom različitog oružja za uporabu američke vojske.

Ovim primjeru prikazala se vrlo velika važnost neovisnog informiranja u demokratskim zemljama, pa se može zaključiti da se ne može izvršiti objektivno informiranje iz izvora pod nečijim utjecajem.

Odrednica prema globalizaciji

Kad bismo ukratko htjeli objasniti pojam globalizacije danas moramo kazati da globalizacija znači sve veće ujedinjenje broja lokalnih tržišta radi integracije jednog velikog svjetskog tržišta na kojem djeluju brojni subjekti ostvarujući i svoje ciljeve.

Kao primjer valja navesti da je najveći američki izvoz danas popkultura. Takav izvanredni velik promet rezultirao je povećanim ulaskom europskih i japanskih tvrtki u taj uspješan posao. Vrlo je zanimljiva činjenica da su od pet uspješnih glazbenih kuća čak četiri u vlasništvu japanskih tvrtki./2/

Te multinacionalne kompanije prešle su kapacitete domaćih tržišta te se, radi povećanja prometa i profita proširuju po svijetu. Taj trend globalizacije započeo je u Japanu kupovinom nekih velikih tvrtki te je polako iz Amerike prešao u Europu u kojoj mnoge američke tvrtke imaju veliki interes u svim sferama gospodarskog djelovanja. Zato valja istaknuti da je trend globalizacije postao moguć zadovoljavanjem sljedećih uvjeta

Razvojem tehnologija. Razvojem tehnoloških inovacija na području informatičke djelatnosti i telekomunikacija razvila se infrastruktura nužna za poslovanje velikih multinacionalnih tvrtki. Danas se iz bilo kojeg dijela svijeta može nesmetano komunicirati s ostalim svijetom te vršiti razne poslovne transakcije

Razvojem financijskog poslovanja. U 70-im godinama 20. stoljeća počeo je razvoj tvrtki čije su se financijske aktivnosti obavljalale u raznim off-shore zemljama, te su tako počele izbjegavati kontrolu državnih institucija. Takav način poslovanja ubrzao nastanak svjetskog financijskog tržišta, što je pak ubrzalo svjetsku trgovinu. Velike uštede počele su se javljati u putnim troškovima ljudi i roba pa su se ubrzano počeli iskorištavati resursi radnika i sirovina u drugim zemljama

U takvim poslovnim odnosima danas veliku ulogu igra politika, jer su mnoge zemlje jedva dočekale velike kompanije koje su spremne ulagati u izgradnju tvornica i zapošljavanje domicilnog stanovništva.

Pojava globalnih elektroničkih mreža. Stvaranje globalnih elektroničkih mreža, na primjer uveliko je utjecalo na privatizaciju nacionalnih telekomunikacijskih poduzeća, na liberalizaciju elektroničkog tržišta i deregulaciju tarifnih struktura. Sve takve političke odluke utjecale su na ubrzan razvoj svjetskog tržišta./3/

Kako je »globalno« zapravo globalno?

S današnjeg stajališta neosporna je činjenica da su u tijeku globalizacijski procesi ali je isto tako neosporna njezina realizacija u globalu. To je pitanje koje se postavlja imajući u vidu činjenicu da u svijetu postoji velika fragmentiranost i naroda i njihovih financijskih struktura. Stoga velike oscilacije ovih iznimno važnih parametara potiču stvaranje »fragmentirane globalizacije koja će za posljedicu imati još veću podjelu po raznim stajalištima./4/ Kao primjer možemo uzeti distribuciju postojećih telefonskih linija po svijetu (Vidi tabela 1)

Tabela 1. Distribuciju postojećih telefonskih linija po svijetu

ZEMLJ(A)E	%
Europa	31,9
Sjeverna Amerika	30,2
Japan	10,5
Azija	8,7
Latinska Amerika	3,8
Afrika	1,7
Bliski istok	1,6
Ostale zemlje	11,6

U današnjem trendu globalizacije većina ljudi i organizacija u svijetu još ne može pristupiti tom pokretu. Razlog tome leži u činjenici da integracija telekomunikacija zahtjeva velika sredstva, što je ograničenje velikog broja zemalja. u razvoju./

O globalnoj kulturi

Kako konglomerat kompanija u svijetu raste, a zajedno s time i pojam globalizacije, javlja se pojava koju možemo nazvati »globalna standardizirana kultura«. Ta najnovija kultura teži prema homogenizaciji svih postojećih kultura svijeta u jednu univerzalnu, koja će biti temeljni oslonac budućeg razvoja svih zemalja svijeta. Nova se kultura ne zadržava samo na na ujednačenim filmovima i glazbi te općenito poimanju umjetnosti, već nastoji uvesti standardni jezik te ponašanje u poslovnim komunikacijama i transakcijama. Danas se kao standard uzima engleski jezik te anglosanski način poslovanja. Tako su na određeni način neke velike svjetske kompanije već uspjele postaviti standarde u svojem segmentu poslovanja. Najbolji primjer za to je McDonald's, koji je u zemljama na sim krajevima svijeta ponudio jedinstveni način pripreme jela te je s uspjehom prihvaćen. No, ovaj pothvat nije i ne mora biti pravilo. Primjer negativnog kulturnog ispada je otvaranje Disneyeva parka istočno od Pariza (Euro Disney). Ulaganja i izrada tog tematskog zabavnog parka premašili su stotine milijuna

USD-a, a izgradnja je trajala nekoliko godina. U susret je izišla i francuska vlada koja je smanjenjem poreza od 10% za takve zabavne parkove i izgrađivanjem infrastrukture autoceste i željezničke pruge, gotovo osigurala uspješnost projekta/5/.

No, jedan vidljiv razlog velikog financijskog gubitka parka je u zabrani konzumiranja alkohola, što je zrokovalo lošu posjećenost francuza, jer se to kosi s njihovim kulturnim nasljeđem. U Sjedinjenim Američkim Državama krajem 80-ih godina javio se veliki strah od ulaska japanskog kapitala u sve pore američkog gospodarstva, pa tako i u njihovo najveće bogatstvo – filmsku industriju. Budući da je filmska industrija jedan kulturološki medij, a tko kontrolira medije koji obasipaju ljude informacijama, ima ima i veliku moć, a takva moć može se vrlo lako iskoristiti za neželjne svrhe ako se isti nalaze u krivim rukama.

Temeljem kazanog može se zaključiti da pitanje globalne kulture treba prihvatiti kao zajedničku bazu koja kao takva mora biti satkana od nacionalnih kultura koje se međusobno isprepliću i povezivanjem obogaćuju pod naletom informacijskog društva.

3. Težnja za međunarodnim dokumentima u globalnoj komunikaciji

Činjenica je da je nekakav napredak ipak napravljen u pogledu ustanovljenja globalnih pravila na području intelektualnog vlasništva i tržišnog pristupa. Rezultate su ostvarili WTOWIPO. Europska Unija trenutačno potiče važne bilateralne razgovore sa svojim susjedima i partnerima kao što su SAD (npr. NNew Translantic Agenda The Information Society Dialogue i Trans Atlantic Bussines Dialogue (TABAD)), Kina, Japan, zemlje u razvoju, zemlje srednje i istočne Europe i mediteranske zemlje. Ti su razgovori nužni za ostvarivanje potpunoga razumjevanja, razmjenu informacija i praktičnih rješenja koje trebaju poslužiti kao platforma za multilateralne sporazume.

No, također su kao na području tržnoga pristupa i intelektualnog vlasništva združeni naponi vidljivi i u borbi protiv računalnoga kriminala. Međunarodna suradnja je također poodmakla u nekim područjima kao što je u području protiv organiziranog transnacionalnoga kriminala u novim komunikacijskim mrežama.

Širenje elektroničke trgovine i komunikacija podjednako najvećuju novu eru u svjetskoj civilizaciji s dalekosežnim posljedicama za društvene, ekonomske i političke organizacije.

Tehnološka konvergencija znači da postoji porast problema na raznim područjima kojima se bave sve više razine organizacija. Na primjer na području djelovanja WTO-a teško je razlučiti razliku između prijenosa multimedijalnih sadržaja preko satelitskih mreža i međunarodnih zakona vezanih uz izdavaštvo. Tijelima za standardizaciju biti će vrlo teško osigurati zaštitu intelektualnog vlasništva, a da se ne povežu s već prihvaćenim standardima WIPO-a. Internet također uzrokuje mnogo problema vezanih uz pitanja intelektualnog vlasništva.

Postavke međunarodne povelje

Činjenica je da bi međunarodna povelja globalnih komunikacija, posebice vezana uz problematiku Interneta, mogla o sigurnosti odgovarajuću regulativu pokrivaću

područje zakonske verifikacije digitalnih potpisa, zaštite privatnosti, zaštite od štetnih i ilegalnih sadržaja, zaštite podataka i kupaca. Sredstva za ostvarivanje tog cilja su vrlo složena i ona mogu uključivati uzajamno priznavanje, samoregulaciju i kad bi bilo potrebno, regulaciju. Međunarodna povelja bi kreirala i priznavala postojeće sporazume, kao što su oni u pravilniku WTOWIPO-a ITA dogovori i drugi.

To bi osiguralo dogovor na međunarodnoj razini, a njegova uloga nebi bila da nametne detaljna pravila, osim pri posebnim okolnostima tamo gdje je to nužno potrebno, kao u borbi s dječijom pornografijom i terorističkim mrežama. No, mora se imati na umu da ova načela neže jednostavno pasti sa neba. Neka od pravila već su bila usvojena, i u zaključku G-7 konferencije nu Bruxellesu 1995. godine u izvršnoj deklaraciji na Global Information Network konferenciji u Bonu.

Danas postoji očita napetost između, s jedne strane tržišnih interesa forsiranih od poduzetnih pojedinaca i brzog razvoja koji djelimično ide neočekivanim smjerom te, s druge strane, potreba za očuvanjem društvenih interesa i kreiranja predvidljivog zakonskog okvira. Novi međunarodni okviri za komunikaciju mora biti kreiran tako da nam omogući nove komercijalne prigode, ali na način da zaštiti ljude od mogućih zlouporaba. Iznad svega, kako bi takav skup pravila mogao biti prihvaćen na globalnoj razini on mora biti pokrenut od industrije. Zato se pred multinacionalni industrijski sektor postavljaju novi zahtjevi za samoregulaciju i standardizaciju u partnerstvu s vladinim međunarodnim organizacijama za konstruiranjem efektivne zakonske regulative unutar koje će biti moguće ostvariti takvo globalno društvo.

Slijedeća međunarodna povelja globalnih komunikacija mora omogućiti ekspanziju konkurencije i ne ni trebala ublažavati ili prikrivati pravu konkurenciju, nego kreirati normalni zakonski okvir koji bi ostavljao dosta prostora za tržišne subjekte.

Cilj svjetskih lidera mora biti rad usmjeren ka ostvarivanju dogovora o tom dokumentu koji bi mogao predstavljati okvire za uspostavu globalne operativnosti s globalnim tehnološkim standardima i uzajamno priznavanje autorizacija i dozvola, a koji ostvaruju pravila koja se tiču sadržaja, sigurnosti mreže, te zaštite podataka.

O međunarodnoj povelji globalnih komunikacija

Činjenica je da su kreatori strategije zasigurno već shvatili da se ne može doći do postavljanja novih pravila nezavisno i da mnogi od problema s kojima se treba pozabaviti idu izvan političkih granica svake pojedine zemlje i kao takvi imaju globalnu dimenziju. Zato treba pronaći odgovarajući okvir za dogovor na međunarodnoj razini

Te mjere trebaju odgovoriti na tri stvari:

Okolina za globalnu komunikaciju mora biti otvorena mreža poput Interneta, a to bi se dalje trebalo razviti u virtualno mjesto za poslovanje i elektroničku trgovinu. Korisnici (poslovi i mušterije) trebaju biti uvjereni da je povjerljiva poslovna informacije jednako kao i sustav plaćanja potpuno sigurna U nekim slučajevima oni također trebaju znati identitet korespondenata ili kupaca

Ako Internet stvarno postane ozakonjen virtualni prostor rabljen za razmjenu ugovora, zakonske formalnosti

i administraciju, korisnici trebaju imati zajamčen integritet elektroničkih dokumenata. i podataka tako da oni mogu biti rabljeni kao javni dokazi, a ne da budu zloporabljani ili mjenjani. Mjere trebaju osigurati zakonsku sigurnost i vjeru u medij (Internet).

Ako će se Internet razviti u virtualni prostor za učenje, roditelji moraju biti sigurni da će dobiti pravo na roditeljsku kontrolu nad sadržajem do kojega njihova djeca imaju pristup. Trebali bi imati pravo na instrumente kojima bi zaštitili djecu od neprikladnih sadržaja kao što su pornografija, rasizam, pedofilske mreže i nasilje. Osim toga, neki sadržaji mogu biti u neskladu s nacionalnim zakonima, navikama, kulturom.

Uzimajući u obzir činjenicu da je Internet globalni fenomen, jasno je da nema rješenja bez dogovora na međunarodnoj razini. Isto tako, nakon iskustva u kreiranju i implementiranju multilateralnih zakona, Europska Unija može dati značajan prinos uvođenjem istoga načela na globalnoj razini. No, pomak je već napravljen u pogledu globalnih pravila, u pogledu intelektualnoga vlasništva pri WIPO-u i u pogledu tržišnoga pristupa pri WTO-u. Međunarodni naponi su također združeni u borbi protiv cyber-crimea (računalnog kriminala).

EU trenutačno potiče važne bilateralne razgovore sa svojim susjedima ili partnerima kao što su SAD, Kina, Japan, zemlje u razvoju, zemlje srednje i istočne Europe i mediteranske zemlje koji su kao takvi nužni za ostvarivanje potpunog razumjevanja i trebaju poslužiti kao platforma za multilateralne sporazume.

Ipak neće biti moguće postići zadovoljavajuću međunarodnu zakonsku regulativu samo pojačavanjem suradnje i s postojećim međunarodnim organizacijama jer je tu prisutna tehnološka konvergentnost, što znači da se povećava broj problema kojim se bave razne organizacije. Tako je u WTO-u teško odvojiti prijenos multimedijiskog sadržaja preko satelitskih mreža od odašiljanja ograničenog međunarodnim zakonima. Tijelima za standardizaciju može biti vrlo teško spriječiti povezivanje s već postavljenim standardima WIPO-a koji se tiču zaštite intelektualnog vlasništva.

Trenutačna situacija može dovesti do toga da će neke zemlje usvojiti neka izolirana pravila jednostavno potpisujući zaključke neke međunarodne organizacije. Stoga bi međunarodna povelja bila rješenje, a morala bi biti rađena prema do sad već uspostavljenim sporazumima kao što su WTO/WIPO i ITA sporazumi. Također valja imati na umu načela o kojima bi se dogovorili da su neka od njih već usvojena na primjer u zaključku G-7 konferencije u Bruxellesu 1995. godine ili u izvršnoj deklaraciji na Global Network konferenciji u Bonnu. Stoga globalni zakonik mora biti dosta otvoren da dopušta ljudima da slobodno izraze svoju kulturu, a to može pridonijeti očuvanju kulturne raznolikosti i ponuditi zaštitu od dominacije nad medijima od malog broja multinacionalnih distributera..

Informacijsko društvo mora postati otvoreno, multikulturalno društvo koje će stimulirati, a ne ublažavati izražaje različitih kultura. Tako je je na ITU skupštini u Genevi rasprava bila usmjerena na izazove zakonodavca na području Interneta. Neki članovi tzv. »Internet zajednice« vrlo su snažno stali na stranu samoregulacije od industrije i informacijskih kompanija, a protiv zakona nametnutih od vlade. S druge strane bili su oni koji su izrazili strah od toga da idemo ka totalnoj anarhiji te su smatrali da Internet mora biti stavljen pod strogi nadzor./6/

Naš pristup predlaže alternativnu opciju koja će, nadamo se steći naklonost tih dviju suprostavljenih strana. Kao što smo i objasnili, mi smo protiv strogih, detaljnih pravila i regulacija kao pokušaja da se kontrolira nešto što se tako razvilo na samostalan način. Internet je došao do točke na kojoj elektronička trgovina zahtjeva sporazum o odgovarajućim zakonskim pravilima. Nadalje, Internet postaje žrtvom vlastita uspjeha. Domain name system (DNS) je pritisnut i međunarodno rješenje je nađeno u koordinaciji ITU-a. Popularnost Interneta dovodi do zasićenja mreže što se rješava skidanjem mnogih atrakcija kako bi se očuvala brzina i jednostavnost uporabe. Budućnost uporabe telefona preko Interneta samo će pogoršati stvar. No, ova zapažanja samo potvrđuju da je Internet na prelomnici svojega razvitka.

Drugi zbujujući element ukazao se tijekom rasprave u Genevi kad se pojavila tendencija da su sva pravila u svijetu komunikacija neželjna.

No, ne bismo željeli ići tako daleko pa priznajemo i prihvaćamo da su u nekim područjima pravila apsolutno nužna. Liberalizacija cjelokupnog tržišta europskih telekomunikacija ne može se provesti bez kreiranja novog zakonskog okvira koji bi rješavao ključna pitanja potičući konkurenciju kao što su uzajamno priznavanje zakonskih procedura, mogućnost sklapanja ugovora preko mreže te transparentne cijene utemeljene na troškovima. No, ipak priroda Interneta je takva da ta regulativa mora biti ne samo globalna, nego i zahtjeva i potpuno nov pristup, novi model koji mora potaknuti koji mora biti potaknut slijedećim čimbenicima.

globalizacija je globalno okružje u kojemu nacionalne granice i zemljopisne udaljenosti nisu bitne te se zahtjeva novi oblik međunarodne suradnje.

konvergentnost je brisanje granica između telekomunikacija audiovizualnih medija, računalstva i izdavaštva u kojima se zahtjeva novi pristup zato što sadržaj postaje mrežno nezavisan, a kontrola sadržaja se pomiče od vlada ka pojedincu.

priroda Interneta je decentralizirana mreža raznih mreža u vlasništvu svih i nikoga, što znači da se bilo koje načelo i pravila moraju nametnuti sami od sebe, te biti bazirana na konsenzusu.

Glede navedenoga u europskoj komisiji se pripremaju odgovori na te izazove.

Komisija se priprema za ponovno ocjenjivanje politike prema komunikacijama, jer će uskoro biti nemoguće distancirati telekomunikacije od umrežanih računalno orijentiranih komunikacija i izdavaštva. Stoga budući zakonski okvir treba biti otvoren, fleksibilan i prilagodljiv.

Također je prisutna svijest da će konvergentnost između telekomunikacija, audiovizualnih i izdavačkih tehnologija, usluga i industrije potaknuti veliki izazov zakonodavstva, veći i od liberalizacije telekomunikacijskog tržišta. Tako je sa željom da se pripremi za takav razvoj, europska komisija počela i sa širokim konzultacijama o temi shvaćanja politike o konvergentnosti preko publikacije koja je bila nazvana GreenPaper (Zeleno Glasilo). No, činjenica je da će se, kad se bude procjenjivalo europsko telekomunikacijsko okruženje, morati pojednostaviti postojeći zakonski okviri, a po svemu sudeći i kreirati »European Communications Act« kojim bi se regulirao napredak infrastrukture, usluga i sadržaja, te pristup tom sadržaju. Stoga bi paneuropska implementacija takvog dijela postavila nove zahtjeve pred nacionalna

regulatorna tijela. Zasad se samo potiče bliža suradnja između nacionalnih, no, ipak će jedinstveno europsko zakonodavno jednog dana ipak biti nužno

Ciljevi Europske zajednice mogu se promatrati s dvostrukog gledišta, i to:

pripremiti Europu za blagi prijelaz prema globalnom informacijskom društvu;

imati važnu ulogu u oblikovanju novoga globalnoga zakonskog okvira za komunikacije koje su svima dostupne.

Glede kazanog postavljaju se slijedeći izazovi:

pronaći nove mehanizme kako pratiti ubrzani tehnološki razvoj;

potaknuti međunarodnu skupinu donositelja odluka da podjele svoja razmišljanja s drugima o razvoju i implementaciji međunarodnoga skupa norma kojim bi se pomoglo zemljama na sve četiri strane svijeta. /7/

4. Ostvarivanje globalnog multikulturalnoga informacijskog društva

Većina međunarodnih rasprava o temi informacijskog društva nepristupačna je za zemlje u razvoju. U Europi se, naprotiv nastoji uključiti zemlje u razvoju u te važne procese. Brojni dialozi i konferencije vođene 90-ih godina objavljene su u časopisu *Communication on the Society and Development*, a iz njih se može razabrati da je vitalno važno samo poticanje vlada zemalja u razvoju da izađu s prijedlogom koji bi upravo zadovoljio njihove potrebe. Takve težnje trebaju biti usmjerene na omogućavanje tim zemljama da rabe tehnologije kako bi ostvarile napredak u razvoju svojih ekonomija.

Globalna zadaća trebala bi biti oblikovana tako da potiče tehnološke inovacije, promovira dinamičku konkurenciju i zaštitu od zloraba. Takav zakonik mora također biti dosta otvoren, tako da dopušta slobodno izražavanje ljudi. Na taj način može pridonijeti očuvanju raznolikoga i jedinstvenoga kulturalnog nasljeđa. svih ljudi svijeta i ponuditi zaštitu od predominantne kontrole novih medija, što bi se moglo dogoditi ako oni padnu u ruke malog broja svjetskih multinacionalnih distributera.

Stoga informacijsko društvo mora postati otvoreno, multikulturalno društvo koje će poticati, a ne ublažavati utjecaje raznih kultura. Za zamjetiti je da su u Europskoj uniji odlučni u tome da se ostvare ti ciljevi te da ih se onda predstavlja posvijetu. Zapravo, EU priprema Europu za blagi prijelaz u globalno informacijsko društvo i želi u tome imati aktivnu ulogu pri oblikovanju novog globalnog okvira za sustav globalnih komunikacija

Za očekivati je da će Europska Unija u vremenu koje slijedi:

raspravljati o prijedlogu o prijedlogu sa svim zemljama članicama, a takvih prigoda biti će tijekom predstojećih telekomunikacijskih i društvenih savjetovanja.

pozvati relevantne sudionike i međunarodne partnere kako bi se dobila kompletna slika stanja na europskim prostorima.

težiti promoviranju aktivnog prinosa EU-a u globalnom procesu zasnovanom na dogovoru obadva sektora i to privatnom i društvenom.

Temeljem navedenog globalne komunikacije ne trebaju dodatni zakon, nego veću međunarodnu koordinaciju radi izbjegavanja nepotrebnih pravila i promicanja veće stabilnosti nastupajućih vrijednosti i odnosa.

Bilješke

- /1/ Powell, W.M(1990). Neither market nor hierarchy: Network forms of organization. *Research in Organisational Behaviour*, Vol. 12 pp.312
- /2/ Kling, R. (1977). Human Centered Systems. In *Advances in Computers* Vol. 39 pp. 33.
- /3/ Ibid /1/
- /4/ Miller, P. Et al (1990) *Governing Economic Life . Economy and Society*, Vol. 19 (1), pp.13.
- /5/ Fuller, L. Et al (1991). Consumer's report: management by customers in a changing company *Work, Employment and Society* , Vol 5 (1). pp. 16.
- /6/ Consumer Electronics Manufactures Association (CEMA). "U. S. Consumer Electronic Industry Today." Arlington, Virginia. June 1997.
- /7/ Burrows, Peter, Gary McWilliams, and Robert D. Hof. "Cheap PCs: The Model T of the Digital Era." *Business Week*. March 23, 1998

Literatura:

1. Gore A, *Mass Communications and American Empire*, New York, 1992.
2. Kahin, B. et all. *Public Access to the Internet*. Cambridge MIT Press, 1995.
3. National Center for Education Statistics. "Issue Brief: Internet Access in Public Schools." Washington D.C.; U. S. Department of Education. February 1998.
4. <http://www.nces.ed.gov/pubsearch/pubsinfo.asp?pubid=98031XXXXX>.
5. National Center for Education Statistics. *Advanced Telecommunications in U. S. Public Elementary and Secondary Schools, Fall 1996*. Washington D.C.; U. S. Department of Education. February 1997.
6. Federal Communications Commission. *Report & Order In the Matter of Federal-State Joint Board on Universal Service*. FCC 97-157, CC Docket No. 96-45. 1997. str. 19.
7. http://www.fcc.gov/ccb/universal_service/fcc97157/97157pdf.html
8. National telecommunications and Information Administration. *Networks for People: TIIAP at Work*. Washington D.C.; U. S. Department of Commerce. October 1997.
9. <http://www.ntia.doc.gov/otiahome/tiiap/index.html>.
10. Dertouz, Michael L. *What Will Be: How the New World of Information Will Change Our Lives*. New York: HarperEdge, 1997. str. 324-325.
11. Federal Communications Commission (FCC). "Annual Assessment of the Status of Competition in the Market for the Delivery of Video programming." CS Docket No. 96-496. January 2, 1997. str. 58-59.
12. <http://www.fcc.gov/Bureaus/Cable/Reports/fcc97423.html>
13. Graphic, Visualization, & Usability Center. 8th WWW User Survey. October/November 1997.
14. http://www.gvu.gatech.edu/user_surveys/survey-1997-10.
15. DSL tehnologije modificiraju postojeće telefonske linije da omoguće istovremeno telefonske razgovore i pristup Internetu na velikoj brzini (384 kbps na 8mbps ovisno o tehnologiji).
16. Goldman Sachs. "Telecos and Long Distance: Telecoms New World Order." April 11, 1997. str. 3.
17. Lucent Technologies. <http://www.lucent.com/netsys>
18. IDC/Link citirani u Burrows, Peter, Gary McWilliams, and Robert D. Hof. "Cheap PCs: The Model T of the Digital Era." *Business Week*. March 23, 1998..
19. U. S. Department of Commerce, U. S. Bureau of the Census. *Statistical Abstract of the United States 1997*. (117th Edition.) Washington D. C., 1997. str. 566.
20. Federal Communications Commission (FCC). "Annual Assessment of the Status of Competition in Market for the Delivery of Video Programming. (Fourth Annual Report) (FCC 97-423) 1998, str. 16. <http://www.fcc.gov/Bureaus/Cable/reports/fcc97423.html>.
21. Price Waterhouse. *Technology Forecast: 1997*. Menlo Park, California: Price Waterhouse World Technology Centre. 1997. str. 182.